

Blianta Tosaigh Chumann Micheál Breathnach

Bhí an t-alt *Cumann Peile Mhichíl Bhreathnaigh* sa Cló Gaelach, mar a bhí an t-ábhar ar fad i mBISEACH 1967 agus ba é ‘M.J.Sh.’ a scríobh é. Níl aon athrú curtha ar a alt ach go bhfuil an Cló Rómhánach curtha air agus go bhfuil corr-cheartúchán cló déanta.

Athbhreith

Bliain go ham seo, timpeall's, a thosaigh cúpla duine den aos óg a' cuimhneamh go mbeadh cumann peile réasúnta maith i bParóiste an Chnoic. Le cúpla bliain anuas bhíodh seans ag roinnt de na peileadóirí óga – an chuid is fearr sa gceantar – cleachtadh agus imirt le foirne eile. Ach bhíodh tuilleadh – agus b'iad formhór na leids óga iad – agus ní bhfuair siad an deis sin riamh. Is cosúil go raibh an díomhaointeas a' cur as dóibh seo agus go raibh an bhásta mór seo a' gabháil go smior san gcuid a raibh cleachtadh acu bheith ag imirt in áiteannaí eile le foirne strainséartha. Ní hiontas gur chuir an dá dhream le chéile agus bhí cumann peile Mhichíl Bhreathnaigh athbhunaithe i dtús mí Dheireadh Fómhair seo caite. [1966]

I dtosach ní raibh i ndán dó ach an rud a tharla de chuid mhaith cumann eile a bunaíodh sa gceantar - tóin le talamh. Má b'fhíor do na saineolaithe is gearr go gcaillfeadh lucht an chumainn fhéin suim sa 'job' go dtí faoi dheireadh go bhfaighidís cnáimh le crinne agus foireann a chur amach. Cé mhéid den tairngireacht a fíoradh go dtí seo? Ní priocadh an-mhór a bhí a' teastáil ón gcumann le rath a chur air. Bua beag amháin? Ag deireadh mhí Eanáir bhí foireann iomlán de chuid Mhichíl Bhreathnaigh óig ar pháirc na Ceathrún Ruaidhe den chéad uair riamh. Ní raibh ann ach cluiche dúshláin in aghaidh Leitir Móir – cluiche sár-spóirtíúil a raibh scoth na peileadóireachta ann – agus le barr smaís a chur air, chríochnaigh an dá fhoireann ar chomhscór. Ní raibh aon ghá le níos mó gríosadh; bhí tuiscint idir na peileadóirí uileag anois – tuiscint a thagann i gcónaí i ndiaidh gníomh a chruthaíonn an cumas a bhíonn i lucht a dhéanta. Sea, b'ionann agus bua mór dhúinn a fheabhas is a d'imríomar an lá sin cé nár ghnóthaigh nó nár chaill muid báire.

Bhí na sraith-chluichí le teacht aníos go gairid ach tá mé a' cheapadh go raibh an drochaimsir is chaon tsórt mar chúis gur cuireadh siar iad go mí Márta. S'iad Maigh Cuilinn, Naomh Micheál, Ath. Ó Gríofa agus Pádraic Piarasigh B. a bhí in aon roinn linne. Siad Naomh Micheál an chéad fhoireann a chas orainn – ar a' gcéad Domhnach de Mhárta. Lá chomh feannta, garbh leis níor tháinig ar Pháirc Theas, b'shin í féin an tsúil in aisce. Ní le trua d'aon duine a deirim a' méid sin – buaileadh Micheál Breathnach caoch ceart go leor. An sean-chleachtadh níos mó ná dea-pheileadóireacht a chomhair do Naomh Micheál mar ar ndóigh ba dheacair aon pheil a bhualadh agus b'iad ab fhearr a' bith is fanacht uair a chloig amuigh faoin mbáisteach a bhí a' teacht anuas ina buicéid. Níorbh údar rómhór náire do na Breathnaigh mar sin a bheith ceithre chúl ar gcúl ag deireadh an chluiche.

An Domhnach ina dhiaidh sin bhí na Breathnaigh ar ais aríst ar an gCeathrú Rua agus aríst bhí an lá leob. Níorbh fhoireann rómhaith iad muintir Mheárait – Pádraic Piarasigh B – agus go deimhin thug na Breathnaigh fúthu daite é: 6 –

10 in aghaidh tada. Sciarr mí eile thart agus fán'n deireadh tháinig a' lá a raibh muid ar fad ag fanacht leis – cluiche in aghaidh Mhaigh Cuilinn. Ar a' gCeathrú Rua a bhí an cluiche seo freisin agus mar ba dual dóibh lean na Breathnaigh den traidisiún gur choinníomar Maigh Cuilinn cothrom. Togha cluiche a bhí ann ach b'fhearr na Breathnaigh sa dara leath in aghaidh na gaoithe agus ar feadh tamaill bhí chuile dhuine a cheapadh nach bhfágfaidís spré ag Maigh Cuilinn. Ach tháinig siad siúd ar ais agus ar na noiméadaí deiridh fuairadar an cúilín deiridh - an cúilín a d'fhág an dá fhoireann ar chomhscór.

An tseachtain ina dhiaidh sin, níor tháinig foireann an Athar Uí Ghríofa amach agus fuair muid 'walk over'. De na cúig fhoireann, tháinig na Breathnaigh ar a' tríú foireann ach ní raibh sin sáthach láidir le gabháil isteach sna cluichí leathcheannais.

Céard faoi chluichí na craoibhe? Cuireadh tús leis na cluichí sóisearacha ar an aonú lá fichead de Bhealtaine. In aghaidh Phádraic Piarasigh A a bhí Micheál Breathnach sa bPáirc Theas ach bhuail muintir Óráin Mhóir (Pádraic Piarasigh A) na Breathnaigh le sé chúilín. D'fhág sin muid san 'loser's group' agus cé chasfaí orainn sa gcéad chluiche eile ach ár gcomharsanaí béal dorais – An Spidéal. Ar a' gcéad Domhnach de mhí Meithimh tháinig an dá fhoireann le chéile i gCarna agus i ndiaidh cluiche crua sciopthaí bhí an bua ag na Breathnaigh: 1- 7 in aghaidh 0 – 5. Bhí An Spidéal ar cheithre feara déag go dlúth théis don chluiche tosnú. Seans go ndearna sé difríocht ach ní mórán é, sílim. Bhí Micheál Breathnach ar an ionsaí ón tús go dtí deireadh an chéad leatha ar fad beagnach. Sa dara leath 'spáin na Breathnaigh an tuiscint íontach idir na himreoirí – go háithrid idir na tosaithe. Mar fhocal scoir faoin gcluiche seo: tá sé cruthaithe ag an dá fhoireann seo as Cois Fharraige gur féidir le 'chaon fhoireann díobh gnaithí a dhéanamh as a gconlán fhéin agus sílim gur féidir leo feiceáil anois go mbeadh cur amú mór ann dá dtagadh asamhladh rómhór idir an dá fhoireann. Amach anseo, nuair a bheas chaon dream acu tofa d'fhéadfaidís bheith a' cuimhneamh ar ghrád sinsir agus b'fhéidir go n-éireodh le cur le chéile níos fearr an uair sin.

Siad foireann sóisir Mhichíl Bhreathnaigh is mó a bhí faoi chaibidil agam go dtí seo ach tá foireann de leids níos óige freisin acab. Foireann réasúnta maith ach nach bhfuair siad an aire ná b'fhéidir an seans céanna leis na sóisir. Bhuail Leitir Móir iad sa gcéad bhabhta de chluichí na craoibhe. D'éirigh níos fearr leo sna sraith-chluichí nuair a ghnóthaigh siad cluiche amháin – in aghaidh Bhaile an Chláir. Go deimhin is maith a d'fhéadfadh ceann nó dhó eile bheith gnóthaithe acub ach níl aon áit do leithscéil i mBord na Gaillimhe Thiar de CLG ná anseo ach oiread, sílim. Ní dhéarfadh mé ach an méid seo anois faoi na mionúir óga seo: tá seans eile ag a mbunáite agus is cinnte go mbeidh lá eile ag an bPaorach.